MSP FI

Euroopan unionin osarahoittama

30.10.2026

Vastauskooste: Alustava merialuesuunnitelmaluonnos

Sisällysluettelo

1. Alustavan merialuesuunnitelmaluonnoksen kommenttikierros 1
2. Yhteenveto vastaanotetuista kommenteista 2
3. Yleinen palaute ja sen huomiointi 2
   3.1. Kirjallisiin osioihin kohdennetut 2
   3.2. Suunnitelmakartoille ja karttapalveluun kohdennetut 3
4. Teemakohtainen palaute ja sen huomiointi 4
   4.1. Meriympäristö ja luonnonsuojelu 4
   4.2. Kalatalous 6
   4.3. Energia 11
   4.4. Meriliikenne ml. satamat 17
   4.5. Meriteollisuus 20
   4.6. Erityisalueet 20
   4.7. Kaivannaiset 21
   4.8. Sininen bioteknologia 22
   4.9. Matkailu ja virkistys 22
   4.10. Kulttuuriperintö 23
   4.11. Yksityisomistajuus, paikallisyhteisöt ja saaristo 24
5. Kommentit vaikutustenarviointisuunnitelmaan 25

1. Alustavan merialuesuunnitelmaluonnoksen kommenttikierros

Suomen merialuesuunnitelman päivitystyö on käynnissä vuosina 2024–2027. Alustava merialuesuunnitelmaluonnos valmistui keväällä 2026 ja se oli kommentoitavana 16.6.2026-31.8.2026 osoitteessa https://merialuesuunnittelu.fi/osallistu/alustava-merialuesuunnitelmaluonnos/. Kaikki materiaalit olivat saatavissa ja kommentoitavissa suomeksi ja ruotsiksi.

Alustava suunnitelmaluonnos koostui kartallisesta ja kirjallisista osioista. Osioista kommentoitavina olivat *suunnitelmakartat*, *merialuesuunnittelun vyöhykkeet ja merkinnät*, *suunnitteluratkaisut*, *alueelliset kehityskuva*t sekä *Suomen merialuesuunnitelman visio ja toimialakohtaiset visiot*. Myös karttamerkintöjä ja tausta-aineistoja sisältävää *karttapalvelua* oli mahdollista kommentoida. Oheismateriaalina kommentoinnille toimivat *tulkintaohje*, *merialuesuunnittelun vuorovaikutussuunnitelma 2024–2027* sekä *tallenne MSP-webinaarista 16.6.2026*.

Kommentteja pyydettiin *koko Suomen alustavaan merialuesuunnitelmaluonnokseen*, *Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren alustavaan merialuesuunnitelmaluonnokseen*, *Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan alustavaan merialuesuunnitelmaluonnokseen*, *Suomenlahden alustavaan merialuesuunnitelmaluonnokseen* ja *vaikutustenarviointisuunnitelmaan*. Lisäksi oli mahdollista antaa vapaamuotoisia kommentteja.

Kommenttipyyntö lähetettiin sähköpostitse alustavaa suunnitelmaluonnosta esitelleeseen MSP-webinaariin (16.6.2026) ilmoittautuneille sekä merialuesuunnittelun nimettyjen yhteistyöryhmien jäsenille ja vuoden 2025 toimialatapaamisiin osallistuneille. Suoralla sähköpostijakelulla tavoitettiin useita satoja henkilöitä. Lisäksi kommenttikierroksesta tiedotettiin merialuesuunnittelun uutiskirjeen yli 1 000 vastaanottajan jakelulistalle, rannikon maakuntien liittojen viestintäverkoston kautta sekä LinkedInissä.

Tässä asiakirjassa tuodaan esille alustavaan merialuesuunnitelmaluonnokseen kohdennettu palaute. Asiakirjassa esitellään omissa osioissaan yleinen ja teemakohtainen palaute. Teemakohtaisen osion osalta esitetään ensin koko merialuetta koskeva palaute ja sen jälkeen suunnittelualuekohtaiset palautteet. Viimeiseen osioon on kerätty vaikutustenarviointisuunnitelmaan tulleet kommentit.

Kussakin osiossa esitetään ensin yhteenveto saadusta palautteesta. Sen jälkeen kuvataan, miten se huomioidaan merialuesuunnitelman päivitystyön seuraavassa vaiheessa, jossa valmistellaan suunnitelmaluonnos.

Suunnitelmaluonnos viimeistellään alkuvuoden 2027 aikana, jonka jälkeen vuorossa on lakisääteinen kuulemiskierros. Tavoitteena on saada Suomen merialuesuunnitelma hyväksyttyä vuoden 2027 loppuun mennessä.

2. Yhteenveto vastaanotetuista kommenteista

Kommenttikierroksen aikana vastaanotettiin palautetta yhteensä 54:ltä kommentinantajalta. Kommentteja annettiin virastojen ja tutkimuslaitosten, ministeriöiden, yhdistysten, alueella toimivien yritysten, rannikon kuntien ja yksityishenkilöiden nimissä.

Kommenteissa oli ehdotuksia täydennys- ja muutostarpeista. Annetuista kommenteista

- 23 koski koko Suomen alustavaa merialuesuunnitelmaluonnosta
- 25 Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren suunnittelualuetta
- 29 Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan suunnittelualuetta
- 13 Suomenlahden suunnittelualuetta
- 11 vaikutustenarviointisuunnitelmaa
- 12 muuta alustavan merialuesuunnitelmaluonnokseen liittyvää sisältöä.

Merialuesuunnittelun teemojen osalta kommentinantajia oli eniten kalatalouteen (23 kpl), energia-alaan (20 kpl), meriympäristöön ja luonnonsuojeluun (15 kpl) sekä meriliikenteeseen ja satamiin (12 kpl) liittyen. Myös matkailua ja virkistystä (7 kpl), kulttuuriperintöä (6 kpl) sekä yksityisomistajuutta ja paikallisyhteisöjen asemaa (5 kpl) kommentoitiin usean kommentinantajan toimesta. Kaivannaisalan, meriteollisuuden ja sinisen bioteknologian osalta annettiin yksittäisiä kommentteja.

Teemojen osalta Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren suunnittelualueelta eniten kommentinantajia oli energia-alaan liittyen (13 kpl) ja Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan suunnittelualueelta kalatalouteen (15 kpl) liittyen. Suomenlahdella yksikään teemoista ei noussut selkeästi muita suositummaksi kommentoitavaksi (enimmillään 3 kpl kalatalouteen sekä meriliikenteeseen ja satamiin), vaan teemat keräsivät yksittäisiä kommentteja.

3. Yleinen palaute ja sen huomiointi

3.1. Kirjallisiin osioihin kohdennetut

Merialuesuunnittelun vyöhykkeet ja merkinnät ja *Suunnitteluratkaisut* -asiakirjoihin kohdennettiin muutamia yleisiä kommentteja. Ensin mainitun asiakirjan osalta pääviesti oli, että eri teemojen suunnitteluperiaatteissa esitettyjä kuvauksia tulisi yhtenäistää yksityiskohtaisuuden osalta. Kummankin asiakirjan osalta tuotiin esille, että uusia selvityksiä ja raportteja tulisi hyödyntää kattavammin tekstiosioissa. Lisäksi kumpaankin asiakirjaan tuli joitakin yksityiskohtaisia muotoiluehdotuksia.

Visiot keräsivät yhteensä seitsemän kommenttia. Sekä yleisen vision että toimialakohtaisten visioiden teksteihin kohdistettiin kehitys- ja muotoiluehdotuksia eri näkökulmista. Lisäksi *alueellisiin kehityskuviin* tuli muutama kehitysehdotus.

Merialuesuunnittelun päivityskierroksen läpileikkaavat teemat ovat olleet *Euroopan vihreän kehityksen ohjelma*, *ilmastoviisas merialuesuunnittelu*, *huoltovarmuus ja turvallisuus* sekä *merellinen monikäyttö*. Läpileikkaavien teemojen näkyvyys alustavassa

merialuesuunnitelmaluonnoksessa oli palautteen perusteella hyvä, mutta *Merialuesuunnittelun vyöhykkeet ja merkinnät* ja *Suunnitteluratkaisut* -asiakirjojen logiikka materiaaleista suunnitteluratkaisuihin toivottiin tuotavan nykyistä selkeämmin esille. Tätä varten toisen kierroksen aikana eri hankkeissa tehtyjä selvityksiä tulisi hyödyntää kattavammin.

Yksittäisiä kommentteja annettiin maan ja meren vuorovaikutukseen sekä merellisiin vyöhykkeisiin liittyen. Lisäksi yksittäisiä tekstin muotoiluun liittyviä täsmennyspyyntöjä esitettiin eri teemoihin liittyen. Uusia selvityksiä ja aineistoja tuotiin myös merialuesuunnittelun tietoon.

Suunnitteluyhteistyön eri maiden välillä toivottiin olevan tiivistä suunnitteluprosessin aikana, jotta rajat ylittäviä vaikutuksia voitaisiin ottaa paremmin huomioon.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnittelun vyöhykkeiden ja merkintöjen osalta yhtenäistetään suunnitteluperiaatteen alla esitetyt kuvaukset. Lisäksi on tunnistettu tarve yhtenäistää ja tarkentaa merkintäkorttien alaotsikoista yleisen selitteen, merkinnän kuvausten ja lähtöaineistojen ja selvitysten sisältöjä. Yhtenäistämisprosessin aikana pyritään myös selkeyttämään läpileikkaavien teemojen suunnittelulogiikan huomioimista kirjallisissa osuuksissa, kuten *suunnitteluratkaisuissa*.

Yksityiskohtaiset kommentit ja kehitysehdotukset käydään systemaattisesti läpi ja tekstiosioita päivitetään tapauskohtaisen arvioinnin pohjalta.

3.2. Suunnitelmakartoille ja karttapalveluun kohdennetut

Kommenttikierroksen aikana tehtiin muutamia ehdotuksia suunnitelmakartalle lisättävistä aineistoista. Nämä koskivat talousvyöhykkeen, yleisten vesialueiden ja aluevesirajojen esittämistä. Tausta-aineistoihin esitettiin lisättävän erilaisia aineistoja. Niillä voitaisiin täydentää meriympäristöön, luonnonsuojeluun, vesien tilaan ja linnustoon liittyvää kokonaiskuvaa.

Lisäksi karttapalvelun toteutusta ja toiminnallisuuksia kommentoitiin muutamassa palautteessa. Suunnittelualueiden toivottiin olevan helpommin eroteltavissa toisistaan karttanäkymässä. Lisäksi esitettiin toivomus, että päällekkäiset käyttötarkoitukset, varsinkin huonosti yhteen sopivien toimialojen osalta, tuotaisiin selkeämmin esille kartallisessa toteutuksessa.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnittelusta vastaavat maakuntien liitot keskustelevat ja arvioivat ehdotukset suunnitelmakartan ja tausta-aineistoiden uusista aineistoista. Kartallisen suunnitelman tulee toimia kokonaisuutena, jolloin yksittäisen lisäyksen tai poiston vaikutus heijastuu aina välittyvään kokonaiskuvaan. Sekä suunnitelmakartalla että tausta-aineistoissa hyödynnetään mahdollisimman ajantasaisia aineistoja, joten arviota tehdään myös tältä pohjalta.

Karttapalvelun toiminnallisuuksia kehitetään niin, että kartta ja kirjalliset osiot toimivat entistä paremmin yhteen. Samalla voidaan parantaa merialuesuunnitelman ymmärrettävyyttä ja siitä välittyviä viestejä. Ehdotus suunnittelualueiden erotettavuudesta toteutetaan suunnitteluprosessin seuraavassa vaiheessa. Päällekkäisten käyttötarkoitusten korostamisen toteuttamismahdollisuudet arvioidaan erikseen painottaen visuaalisen viestin selkeyttä ja ymmärrettävyyttä.

4. Teemakohtainen palaute ja sen huomiointi

4.1. Meriympäristö ja luonnonsuojelu

EMMA-alueet

Meriluontoarvoissa pidettiin yksipuolisena nojaamista EMMA-alueisiin, joissa tietopohjana on vain vedenalaista luontoa koskeva, osin vanhentuneeksi ja puutteelliseksi nähty VELMU-aineisto. Nähtiin myös, että paikallisesti merkittävät EMMA-alueet eli PEMMA-alueet, olisi hyvä sisällyttää suunnitelmaan, esimerkiksi Saaristomerelle tunnistetut 46 ekologisesti merkittävää merialuetta.

Kommenteissa tuotiin esille, että EMMA-alueiden ilmastorefugioiden määrittämistyö olisi tarpeellinen ja tulisi toteuttaa mahdollisimman pian. Ilmastorefugioilla tarkoitetaan alueita, joilla paikalliset olosuhteet säilyvät suhteellisen vakaina ja suojattuina ympäröivältä ilmastonmuutokselta. Ilmasto-EMMA-raportin mukaan noin 59 % EMMA-alueista kuuluu ilmastonmuutoksen suuren vaikutuksen luokkaan.

Ekologiset yhteydet

Ekologisten yhteyksien osalta tuotiin esiin, että suunnitelmassa olisi hyvä täsmentää mihin lajeihin merkintä perustuu (esimerkiksi vedenalaiset lajit tai linnut), ja tuoda esiin, että ne eivät suoraan estä yhteyksien kanssa risteäviä alueidenkäyttötarpeita, kuten väyliä tai energiansiirtoyhteyksiä. Lisäksi painotettiin, että luonnon monimuotoisuus ja vaelluskalakantojen elvyttäminen tulisi tuoda esiin myös Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan sekä Suomenlahden alueiden kehityskuvissa.

Muut luonto- ja ympäristöteemat

Kommenteissa tuli esiin laajasti toive, että meriympäristö ja luonnonsuojelun tavoitteet tulisi näkyä suunnitelmakartalla eivätkä vain tausta-aineistossa. Vähintään merelliset kansallispuistot ja Natura 2000 -alueet tulisi sisällyttää suunnitelmakartalle. Palautteessa katsottiin myös, että suunnitteluprosessin tulisi vauhdittaa suojelualueiden perustamista, koska Suomi etenee hitaasti kohti tavoitetta suojella 30 % merialasta vuoteen 2030 mennessä.

Ehdotettiin myös rakenteellista muutosta: hyvinvoiva meriluonto tulisi olla suunnittelun lähtökohta eikä vain yksi sektori muiden joukossa, mikä tukisi myös Suomen rannikkostrategiaa. Ekosysteemilähtöinen merialuesuunnittelu tulisi nostaa vahvasti myös seuraavan suunnitelman keskiöön.

Merilintujen puuttuminen luontoarvotarkastelusta nousi esiin palautteessa, etenkin ilmastonmuutoksen myötä sulkimis- ja talvehtimisalueiden merkitys kasvaa. Sekä kansainvälisesti arvokkaat IBA-alueet että kansalliset FINIBA-alueet tulisi kommenttien mukaan huomioida suunnitelmassa, toisaalta nähtiin, että FINIBA-aineisto on jo osin vanhentunut ja sen voisi korvata ajantasaisemmalla MAALI-aineistolla. Myös lintujen päämuuttoreittien keskittymäalueiden lisäämistä tausta-aineistoon ehdotettiin.

Kiitettävänä pidettiin, että tausta-aineistoihin on lisätty sekä säätely- ja ylläpitopalvelut että tuotantopalvelut ja samalla toivottiin, että aineistoja hyödynnetään laajemmin, esimerkiksi maakuntakaavoituksessa.

Merenhoidon tavoitteet tulisi palautteen mukaan huomioida merialuesuunnitelmassa paremmin, etenkin kun suunnittelun lakisääteinen tarkoitus on edistää meriympäristön hyvän tilan

saavuttamista. Suunnitteluratkaisut tulisi sitoa tiukemmin vesien- ja merenhoidon tila-arvioihin ja tavoitteisiin.

Palautteen huomiointi

Luontoteemasta saatiin runsaasti palautetta. Tällä hetkellä suunnitelmassa luontoarvot näkyvät suunnitelmakartalla merkittävien vedenalaisten luontoarvojen merkinnän sekä ekologisten yhteyksien merkinnän kautta. Myös merialuesuunnitelman vyöhykekuvausten kautta tuodaan esiin merellisten vyöhykkeiden ekologisia ominaispiirteitä, herkkyyksiä ja niiden tarjoamia ekosysteemipalveluita. Voimassa olevassa suunnitelmassa tai kommenteilla olleessa alustavassa suunnitelmaluonnoksessa ei osoiteta olemassa olevia Natura 2000 -verkoston alueita, kansallispuistoja tai muita luonnonsuojelualueita, joiden suojelua ja toteutumista ohjataan muulla lainsäädännöllä. Alueet on kuitenkin otettu huomioon suunnitelman laadinnassa reunaehtoina tunnistettaessa muita merialueen toimintoja.

Syksyllä 2025 toteutettiin ns. Ilmasto-EMMA -työ, jossa tavoitteena oli tunnistaa ilmastonmuutokselle herkät ja vakaat EMMA-alueet, ilmastorefugioita ei kuitenkaan ollut tässä työssä mahdollista tunnistaa.

Ennen suunnitelmaluonnoksen lakisääteistä kuulemiskierrosta keväällä 2027 merialuesuunnittelussa tullaan harkitsemaan erilaisia vaihtoehtoja luontoarvojen huomioimiseksi paremmin etenkin suunnitelmakartalla ja tavoitteena on saada teemalle vahvempi näkyvyys. Myös tausta-aineistoissa esitettäviä luontoarvoihin liittyviä aineistoja tullaan tarkentamaan ja täydentämään. Seuraavalla merialuesuunnitelman päivityskierroksella on tarkoituksena käsitellä meriluonnon teema laajemmin, kun käytössä on mahdollisesti entistä parempia kansallisen tason aineistoja.

Myös merenhoidon tavoitteiden parempaa huomioimista merialuesuunnitelman mittakaavassa tullaan kehittämään ennen suunnitelmaluonnoksen lakisääteistä kuulemiskierrosta.

Suunnittelualueille kohdennetut:

Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri

Kommenteissa nostettiin esiin Simon, Kemin, Keminmaan ja Tornion rannikkoalueen linnustonsuojelullinen merkitys. Suunnitelmaluonnoksen ekologisia yhteyksiä ei pidetty riittävinä, vaan linnuston näkökulmasta niitä kuvaisi paremmin X-kirjaimen tai kromosomin muotoinen yhteysmalli.

Kommenteissa kiinnitettiin huomiota myös ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, jotka kohdistuvat pohjoisten merialueiden luonnonoloihin. Perämeren ainutlaatuiset jääolot ja erittäin uhanalaiseksi luokiteltu Itämeren merijää-luontotyyppi tulisi huomioida nykyistä paremmin.

Palautteen huomiointi

Ekologinen yhteys -merkintä on hyvin yleispiirteinen ja sisältää ajatuksen siitä, että muuttoreitit kulkevat valtakunnan rajojen yli ja jatkuvat suurten jokien laaksoja myötäillen.

Jatkosuunnittelussa pohditaan, miten uhanalainen merijää voitaisiin tuoda selkeämmin esille suunnitelma-asiakirjoissa.

Suomenlahti

Palautteessa nähtiin, että Tammisaaren saariston kansallispuisto on arvokas luontoarvojen alue eikä se näy suunnitelmassa tarpeeksi hyvin.

Palautteen huomiointi

Voimassa olevassa suunnitelmassa tai kommenteilla olleessa alustavassa suunnitelmaluonnoksessa ei ole osoitettu kansallispuistoja tai muita suojelualueita, mutta ne on otettu huomioon suunnitteluratkaisuissa. Kansallispuistojen näkyvyys suunnitelmakartalla tullaan arvioimaan samalla kun harkitaan vaihtoehtoja luontoarvojen paremmalle huomioimiselle kartallisessa suunnitelmassa. Kansallispuistot on lisäksi esitetty suunnitelman karttapalvelun tausta-aineistoissa ja niitä voi tarkastella päällekkäin varsinaisen suunnitelman kanssa.

4.2. Kalatalous

Kalastus

Kalatalouden asema merialuesuunnitelmassa

Useissa kommenteissa pidettiin myönteisenä, että kalatalous on tunnistettu merialueen keskeiseksi käyttömuodoksi, rannikkoalueiden elinvoimatekijäksi sekä osaksi kotimaista ruokajärjestelmää ja huoltovarmuutta. Erityisesti pienimuotoisen rannikkokalastuksen merkityksen tunnistamista pidettiin hyvänä.

Toisaalta kyseenalaistettiin alustavan suunnitelmaluonnoksen linjaus, jossa merialuesuunnitelman tavoitteeksi asetetaan ammattikalastuksen toimintaedellytysten turvaaminen. Kommentin mukaan suunnitelman tulisi kohdella toimialoja tasapuolisesti eikä toimia yhden ammattiryhmän edunvalvonta-asiakirjana. Kaupallisesti tärkeiden kalastusalueiden määrittelyssä tulisi tunnistaa kalatalousalueiden lakisääteinen rooli.

Kalojen lisääntymisalueet ja koko elinkierron huomioiminen

Kommenteissa painotettiin, että kalojen kutu-, lisääntymis-, poikastuotanto- ja vaellusalueet tulisi tunnistaa nykyistä vahvemmin. Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti mataliin lahtiin, fladoihin, kluuveihin, ruovikkoisiin rantoihin, salmiin, jokisuihin sekä muihin luonnontilaisiin tai vähän muuttuneisiin rannikkoalueisiin.

Merikutuisten ja vaelluskalakantojen elvyttämisen katsottiin olevan välttämätöntä sekä kestävälle kalastukselle että kalatalouden kehittämiselle merellisenä ruoantuotantona. Vaelluskalojen lisääntymisalueet, vaellusreitit ja jokisuiden ekologinen toimivuus tulisi niin ikään turvata.

Meri- ja jokialueita tulisi tarkastella yhtenä kokonaisuutena. Kalakantoihin vaikuttavat meriympäristön lisäksi valuma-alueiden kuormitus, jokien ja purojen vedenlaatu, virtaamat, vaellusesteet sekä kutu- ja poikastuotantoalueiden tila.

Myös rakentamattomien rantojen säilyttämistä pidettiin tärkeänä. Rantarakentaminen, ruoppaukset ja vesikasvillisuuden poistaminen voivat heikentää kalojen suoja-, lisääntymis- ja poikastuotantoalueiden olosuhteita ja siten vaikuttaa kalastoon negatiivisesti.

Kalastusta koskevan tietopohjan täydentäminen

Kommenteissa nykyisen tietopohjan katsottiin painottuvan liikaa verkkokalastukseen ja avomerellä tapahtuvaan troolaukseen. Tietopohjan ei koettu kuvaavan riittävän hyvin

pienimuotoista rannikkokalastusta, kuten rysä-, verkko- ja muuta rannikkopyyntiä eikä paikallisesti tärkeitä pyyntipaikkoja.

Kartta-aineistojen korostettiin olevan yleispiirteisiä, eikä kalastus rajoitu pelkästään kartalle merkittyihin alueisiin, vaan pyyntialueet muuttuvat vuodenaikojen, kalakantojen, kalojen liikkeiden, ympäristöolosuhteiden ja markkinatilanteen mukaan. Suunnittelussa tulisikin jättää tilaa tuleville muutoksille.

Kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien osalta kommentointiin, että niitä tulisi hyödyntää nykyistä selvemmin merialuesuunnittelun lähtöaineistoina. Lisäksi tutkimustiedon rinnalle tarvittaisiin kalatalousalueiden, kaupallisten kalastajien, vesialueiden omistajien ja muiden paikallisten toimijoiden tietoa.

Käytettävää terminologiaa ehdotettiin täsmennettäväksi: ”ammattikalastuksen” sijasta tulisi käyttää käsitettä ”kaupallinen kalastus”, ”verkkokalastus” korvata tarvittaessa ”pienimuotoisella rannikkokalastuksella” ja troolauksen yhteydestä poistaa automaattinen viittaus avomereen. Kalastuksesta puhuttaessa tulisi muutoinkin täsmentää, mitä kalastusmuotoa tarkoitetaan.

Kalastuksen ja merituulivoiman yhteensovittaminen

Kommenteissa nostettiin esille, että kalastuksen toimintaedellytykset tulisi huomioida jo merituulivoima-alueiden suunnitteluvaiheessa. Tärkeät pyyntialueet sekä satamien ja pyyntialueiden väliset kulkuyhteydet tulisi turvata, ja kaupalliseen kalastukseen kohdistuvat vaikutukset arvioida hankekohtaisesti.

Merituulivoiman vaikutuksista kalojen käyttäytymiseen, lisääntymisalueisiin, vaellusreitteihin ja kalastukseen katsottiin olevan vielä puutteellista. Näitä vaikutuksia tulisi selvittää hankkeiden koko elinkaaren ajalta.

Erityistä huomiota pyydettiin kiinnittämään eri hankkeiden ja toimintojen yhteis- ja kumulatiivisiin vaikutuksiin. Useat tuulivoima-alueet, väylät, kaapelit ja muut käyttörajoitukset voivat yhdessä pirstoa kalastusalueita, heikentää saavutettavuutta ja kaventaa kalastukseen käytettävissä olevaa tilaa, vaikka yksittäisen hankkeen vaikutus näyttäisi vähäiseltä.

Pohjanlahden kommenteissa korostettiin vuoropuhelun tärkeyttä kalatalouden toimijoiden kanssa. Samalla esitettiin, että merituulivoimaa ja useita kalastusmuotoja voidaan mahdollisesti yhteensovittaa aluekohtaisen suunnittelun ja tutkimustiedon avulla.

Huoltovarmuus ja kalatalouden arvoketju

Kommenteissa nostettiin esille, että huoltovarmuuden kannalta ei ole riittävää, että kartalla tunnistetaan pelkät pyyntialueet. Myös kalasatamien, purkupaikkojen, rantautumispaikkojen, kalan vastaanoton, jalostuksen, kuljetusten sekä tie- ja meriyhteyksien toimintaedellytykset tulisi turvata.

Lisäksi huomioitiin, että rannikkokalastuksen tuotantokykyä ei voida rakentaa vasta poikkeusoloissa, sillä ammattitaidon, kalastuskaluston, toimivien pyyntialueiden ja käsittelyketjujen on säilyttävä toimintakykyisinä normaalioloissa.

Kalasatamien merkityksen osalta tuotiin esille, ettei niiden merkitystä tulisi arvioida vain nykyisten saalismäärien tai käyttäjämäärien perusteella, koska myös pienillä satamilla voi olla strategista merkitystä rannikkokalastuksen jatkuvuudelle, lähikalan käytölle ja huoltovarmuudelle.

Vapaa-ajankalastus ja kalastusmatkailu

Vapaa-ajankalastus tulisi kommentinantajien näkökulmasta tunnistaa nykyistä selvemmin omana laajana merialueen käyttömuotonaan, eikä ainoastaan osana matkailua ja virkistystä. Vapaa-ajankalastuksella nähtiin olevan huomattava sosiaalinen, kulttuurinen ja aluetaloudellinen merkitys erityisesti Saaristomerellä.

Lisäksi kommenteissa nousi tarve huomioida suunnittelussa kaupallisen kalastuksen lisäksi kattavammin myös vapaa-ajankalastus ja kalastusopastoiminta. Näiden toimintaedellytyksiin vaikuttavat kalakantojen lisäksi rantojen saavutettavuus, veneenlaskupaikat, rantakalastusmahdollisuudet ja muiden käyttömuotojen aiheuttamat rajoitukset.

Toisaalta yksityisomistusta koskevissa kommenteissa esitettiin vapaa-ajan kalastuksen rajoittamista tilanteissa, joissa sen koettiin häiritsevän vesialueen omistajan omaa kalastusta tai elinkeinotoimintaa.

Kalastusrajoitukset ja luonnonkalakantojen suojelu

Luonnonkalakantojen vahvistamiseksi esitettiin kalojen kutualueiden turvaamista ja kalastuskieltoalueiden määrän kasvattamista tiukan suojelun alueille.

Kommenteissa tuotiin myös esille, että elinvoimaisten kalakantojen, veden hyvän tilan, toimivien lisääntymisalueiden sekä kestävän kaupallisen kalastuksen, vapaa-ajankalastuksen ja kalastusopastoiminnan ei tarvitse olla keskenään ristiriidassa, vaan ne voidaan toteuttaa meriympäristön ehdoilla.

Lisäksi petokalojen lisääntymisalueiden turvaamisen katsottiin tukevan sekä kalataloutta että vesiekosysteemin tasapainoa ja veden laatua.

Karttoja ja yksittäisiä kohteita koskevat huomiot

Kommenteissa huomioitiin, että kalastuksen kannalta tärkeiden alueiden karttamerkintöjä ei tulisi tulkita tyhjentäviksi. Tällä hetkellä vähämerkityksinen alue voi kalakantojen, veden tilan tai elinympäristöjen muuttuessa muodostua tulevaisuudessa tärkeäksi kalastus- tai lisääntymisalueeksi.

Palautteen huomiointi

Kommenteissa korostettiin kalatalouden merkitystä rannikkoalueiden elinvoimalle, huoltovarmuudelle ja meriympäristön kestävälle käytölle. Erityisesti esiin nostettiin kalakantojen elinympäristöjen, lisääntymisalueiden ja vaellusreittien huomioiminen, rannikko- ja vapaa-ajankalastuksen toimintaedellytykset sekä eri merellisten toimintojen yhteensovittaminen. Nämä näkökulmat ovat tärkeitä ja ne ymmärretään merialuesuunnitelman valmistelutyössä.

Merialuesuunnittelu on luonteeltaan strategista ja yleispiirteistä suunnittelua, jossa tarkastellaan merialueen käyttöä kokonaisuutena sekä eri toimintojen, ympäristöarvojen ja yhteiskunnallisten tavoitteiden yhteensovittamista.

Kartta-aineistoihin liittyvät huomautukset tarkistetaan jatkovalmistelussa. Suunnitelmakarttojen merkinnät ovat yleispiirteisiä eivätkä kuvaa tyhjentävästi kaikkia nykyisiä tai tulevia kalastuksen kannalta merkittäviä alueita.

Suunnitelmassa ei voida ratkaista yksittäisten hankkeiden sijoittumista tai toimialojen välisiä yksityiskohtaisia käyttöoikeuskysymyksiä, vaan tunnistetaan keskeisiä alueidenkäyttötarpeita, mahdollisia yhteensovittamistarpeita sekä pitkän aikavälin kehittämissuuntia. Tarkemmat

aluekohtaiset ratkaisut ja vaikutusten arvioinnit tehdään myöhemmissä kaavoitus-, suunnittelu- ja lupamenettelyissä.

Kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat muodostavat tärkeän paikallisen tietolähteen kalatalouden toimintaedellytyksistä ja kalakantojen hoidosta. Merialuesuunnittelussa niiden hyödyntämistä pidetään arvokkaana osana tietopohjaa. Käyttö- ja hoitosuunnitelmia on meri- ja rannikkoalueella huomattava määrä, ja niiden sisältö sekä käytettävissä olevat aineistot vaihtelevat merkittävästi alueittain, eikä niiden sisältämää tietoa ole useimmissa tapauksissa saatavilla yhtenäisenä paikkatietoaineistona. Merialuesuunnittelu perustuu valtakunnalliseen ja strategiseen tarkastelutasoon, minkä vuoksi käyttö- ja hoitosuunnitelmien yksityiskohtaisia tietoja ei ole mahdollista esittää tai hyödyntää sellaisenaan suunnitelmakartalla. Paikallisen tiedon ja kalatalousalueiden asiantuntemuksen huomioiminen nähdään kuitenkin tärkeänä osana suunnittelun vuorovaikutusta ja tietopohjan kehittämistä.

Suunnittelutyön jatkovalmistelussa tarkastellaan merialuesuunnittelun tasolla kalataloudesta saatuja kommentteja niin koko merialueelle kuin myös suunnittelualuekohtaisesti. Näitä ovat mm. kalakantojen elinvoimaisuuden, veden hyvän tilan tavoite, vapaa-ajankalastus ja kalastusmatkailu, huoltovarmuus ja kalatalouden arvoketju sekä kestävän kalastuksen ja muiden toimintojen yhteensovittaminen. Tekstissä käytettyjä kalatalouteen liittyviä termejä tarkistetaan.

Vesiviljely

Vesiviljelyä koskeva palaute jakautui vahvasti kahteen eri näkökulmaan: osa piti kalankasvatusta huoltovarmuuden, omavaraisuuden ja rannikon elinvoiman kannalta aliarvostettuna ja liian niukasti huomioituna, kun taas osa katsoi sen olevan ristiriidassa rehevöitymisen vähentämisen sekä vesien- ja merenhoidon tavoitteiden kanssa.

Kommenteissa korostettiin vesiviljelyn merkitystä kotimaisen kalan tuotannolle, ruokaturvalle, huoltovarmuudelle sekä rannikkoalueiden elinvoimalle. Toivottiin, että suunnitelma mahdollistaa toimialan kestävän kehittämisen myös tulevaisuudessa.

Toisaalta kommenteissa tuotiin esiin huoli vesiviljelyn ravinnekuormituksesta sekä sen yhteensopivuudesta vesien- ja merenhoidon tavoitteiden kanssa. Erityisesti Saaristomeren ja muiden rehevöitymisestä kärsivien alueiden osalta korostettiin ympäristövaikutusten huomioon ottamista.

Lisäksi nostettiin esiin huoli siitä, että osa potentiaalisista vesiviljelyalueista sijaitsee luonnonsuojelualueiden, Natura-alueiden, linnustollisesti arvokkaiden alueiden tai muiden merkittävien luontoarvojen läheisyydessä.

Kalankasvatusalan toimijat korostivat, että suunnitelmassa tulisi huomioida nykyistä paremmin koko tuotantoketju, mukaan lukien poikaskasvatus, talvisäilytysalueet, logistiikka sekä olemassa olevat tuotantolaitokset. Lisäksi todettiin, että nykyiset kalankasvatuslaitokset muodostavat merkittävän osan alan toimintaympäristöä ja ne tulisi huomioida suunnittelussa nykyistä näkyvämmin.

Lisäksi tuotiin esiin tarve tarkastella vesiviljelyä tasapuolisesti suhteessa muihin merellisiin käyttömuotoihin, kuten merituulivoimaan, matkailuun, kalastukseen ja luonnonsuojeluun. Joissakin kommenteissa nähtiin, että suunnitteluratkaisut näyttävät priorisoivan tiettyjä toimialoja muiden kustannuksella.

Palautteessa korostuivat myös tiettyihin teemoihin liittyvät huolet, kuten vaikutukset matkailuun, maisemaan, kiinteistöjen käyttöön, paikallisiin elinkeinoihin sekä rajat ylittäviin ympäristövaikutuksiin.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnittelussa vesiviljelyn merkinnällä osoitetaan kalan jatkokasvatuksen kannalta potentiaalisia alueita yleispiirteisinä strategisina merkintöinä. Merkinnöillä ei suoraan osoiteta nykyistä vesiviljelytoimintaa. Luonnonvarakeskuksen kalankasvatuksen sijainninohjaussuunnitelman luonnosta (2025) on tarkasteltu alustavana tietolähteenä, mutta alustavan suunnitelmaluonnoksen ratkaisut perustuvat vielä pääosaltaan tällä hetkellä voimassa olevaan sijainninohjaussuunnitelmaan (2014) ja nykyisen merialuesuunnitelman merkintöihin.

Uusi merialueen vesiviljelyn sijainninohjaussuunnitelma koskee aiemman mukaisesti vain kalan jatkokasvatusta. Koko Suomen osalta odotamme sijainninohjaussuunnitelman valmistumista syksyn 2026 aikana, jonka jälkeen ratkaistaan mitä tietopohjaa käytetään merialuesuunnitelmaluonnoksessa vesiviljelyn osalta.

Merialuesuunnitelmassa tunnistetut vesiviljelyn potentiaaliset alueet perustuvat pitkän aikavälin strategiseen tarkasteluun. Alueiden kehittämisedellytyksiä on arvioitava suhteessa meriympäristön hyvän tilan tavoitteisiin sekä vesien- ja merenhoidon tavoitteisiin, jotka muodostavat keskeisen reunaehdon merialueiden käytön kehittämiselle.

Vesiviljelyn merkitys osana kotimaisen kalan tuotantoa, huoltovarmuutta ja rannikkoseutujen elinvoimaa tunnistetaan merialuesuunnittelussa. Vesiviljelyn kehittämismahdollisuuksia tarkastellaan osana merellisten elinkeinojen kokonaisuutta.

Jatkovalmistelussa tarkastellaan mahdollisuuksia kuvata toimialaa kokonaisvaltaisemmin merialuesuunnittelun yleispiirteinen tarkastelutaso huomioiden.

Merenhoidon tavoitteet muodostavat keskeisen lähtökohdan merialuesuunnittelulle, ja vesiviljelyn kehittämismahdollisuuksia pohditaan suhteessa alueellisiin ympäristöolosuhteisiin ja käytettävissä olevaan tietoon.

Merialuesuunnittelussa pyritään edelleen tunnistamaan sekä elinkeinotoiminnankehittämismahdollisuuksia että luonnonympäristön reunaehtoja strategisella tasolla. Vesiviljelyn potentiaalin sijoittuminen kohdentuu avoimelle merialueelle vesien tilan takia.

Merellisten toimintojen yhteensovittamisen merkitystä tarkastellaan edelleen jatkotyössä osana merialuesuunnittelun keskeistä tavoitetta sovittaa yhteen merialueen erilaisia käyttömuotoja.

Suunnittelualueille kohdennetut:

Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri

Alueella nähtiin merkittävä vesiviljelyn kehittämispotentiaali. Nykyisten laitosten huomioimista pidettiin hyvänä asiana. Kalajoen alueen osalta vesiviljelyn asema suhteessa muihin käyttömuotoihin tulisi tarkastella tasapuolisemmin.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnittelussa huomioidaan syksyllä 2026 valmistuva kalankasvatuksen sijainninohjaussuunnitelma ja samalla tarkastellaan uudelleen myös alueittaisia ratkaisuja.

Pohjois-Pohjanmaan ratkaisut perustuvat vielä vanhaan vuonna 2014 julkaistuun sijainninohjaussuunnitelmaan.

Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa

Kommenteissa tuotiin esille, että koko tuotantoketju ja nykyiset laitokset tulisi huomioida paremmin. Lisäksi useissa kommenteissa esitettiin huoli Hyppeis–Järvisin alueelle osoitetusta vesiviljelymerkinnästä. Huolenaiheet liittyivät erityisesti alueen läheisiin Natura 2000 -alueisiin, Saaristomeren kansallispuistoon, linnustoarvoihin sekä mahdollisiin vaikutuksiin matkailuun, virkistyskäyttöön ja vesien tilaan.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnittelussa huomioidaan syksyllä 2026 valmistuva kalankasvatuksen sijainninohjaussuunnitelma ja samalla tarkastellaan uudelleen myös alueittaisia ratkaisuja. Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan ratkaisut perustuvat vielä pääosin vuonna 2014 julkaistuun sijainninohjaussuunnitelmaan.

Suomenlahti

Kommenteissa huomioitiin, että vesiviljelylle merkityt alueet ovat vähäisiä eikä lähiruoan potentiaalia ole tunnistettu. Lisäksi nähtiin, että poikaskasvatusalueet ja talvisäilytyspaikat puuttuvat alustavasta suunnitelmaluonnoksesta.

Toisaalta nähtiin, että vesiviljelyn lisäämisen tavoite Suomenlahdella on ristiriidassa ravinnekuormituksen vähentämistarpeen kanssa. Kaivattiin myös parempia perusteluita, millä perusteilla Uudenmaan vesiviljelyalueet on osoitettu.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnittelussa vesiviljelyn merkinnällä osoitetaan kalan jatkokasvatuksen kannalta potentiaalisia alueita yleispiirteisinä strategisina merkintöinä. Merkinnöillä ei suoraan osoiteta nykyistä vesiviljelytoimintaa. Tietolähteenä suunnitelman merkinnöille on käytetty Luonnonvarakeskuksen kalankasvatuksen sijainninohjaussuunnitelman luonnosta (2025), mutta Uudenmaan alustavan suunnitelmaluonnoksen ratkaisut perustuvat vielä tällä hetkellä voimassa olevaan sijainninohjaussuunnitelmaan (2014) ja nykyisen merialuesuunnitelman merkintöihin.

Uusi merialueen vesiviljelyn sijainninohjaussuunnitelma koskee aiemman mukaisesti vain kalan jatkokasvatusta. Koko Suomen osalta odotamme sijainninohjaussuunnitelman valmistumista syksyn 2026 aikana, jonka jälkeen ratkaistaan mitä tietopohjaa käytetään merialuesuunnitelman luonnoksessa vesiviljelyn osalta.

4.3. Energia

Energiantuotanto

Kommenteissa pidettiin myönteisenä, että merialuesuunnitelmassa tunnistetaan merituulivoiman keskeinen merkitys puhtaan siirtymän, energiaturvallisuuden, teollisuuden sähköistymisen, vetytalouden, huoltovarmuuden ja rannikkoalueiden elinvoiman kannalta sekä Pohjanlahden merkittävä potentiaali merituulivoiman kehittämiselle. Riittävien alueiden osoittamista merituulivoimatuotannolle pidettiin tärkeänä investointien mahdollistamiseksi. Samalla korostettiin, ettei merialuesuunnitelman tulisi ohjata tuulivoimahankkeita tarpeettoman kauas

rannikosta, sillä etäisyys kasvattaa kustannuksia ja voi heikentää hankkeiden toteuttamiskelpoisuutta.

Myönteisten näkemysten rinnalla esitettiin myös kriittisiä näkemyksiä lähinnä merituulivoiman luontovaikutuksista. Alustavassa merialuesuunnitelmaluonnoksessa on esitetty useita energiantuotantoalueita, jotka sijoittuvat vähintään osittain alueelle, joissa riski linnustoon kohdistuvista merkittävistä haitallisista vaikutuksista on suuri. Esille nostettiin myös vaikutuksiin liittyviä epävarmuuksia ja katsottiin, ettei ilmasto- ja energiaperusteilla tulisi hyväksyä meriympäristön tilan heikentymistä.

Merkittävänä puutteena pidettiin sitä, ettei merialuesuunnitelmassa huomioida SYKEn raporttia "Itämeren toimintasuunnitelman sensitiiviset lintualueet Suomen merialueella – Linnuston huomiointi tuulivoimala-alueiden suunnittelussa merelle". Raportin mukaan Suupohjan aluevesille ei merkittävien linnustovaikutusten vuoksi tulisi sijoittaa merituulivoimaa, ja myös muualla Pohjanlahden rannikolla rakentamista aluevesille tulisi välttää. SYKEn raportin ja MeriTV-selvityksen perusteella linnustoon ja muuhun meriluontoon kohdistuvia haittoja voidaan paremmin välttää sijoittamalla tuotantoa avomerialueille Suomen talousvyöhykkeelle.

Kommenteissa korostettiin merituulivoimatuotannon ja muiden merialueen käyttömuotojen yhteensovittamista. Erityisesti Perämeren osalta kommenteissa painotettiin merenkulun turvallisuuden ja ympärivuotisen toimintaedellytyksen turvaamista. Merialuesuunnittelussa tulisi huomioida pääväylät ja niiden lähestymisalueet, riittävä navigointitila ja talvimerenkulun muuttuvat reitit. Kauppamerenkulun väylät tulisi säilyttää avoimina. Yhteensovittamista tulisi tehdä ennakoivasti, yli hanke- ja valtiorajojen sekä vuoropuhelussa eri sidosryhmien kanssa, jotta myös hankkeiden kumulatiiviset ja rajat ylittävät vaikutukset voidaan huomioida.

Kommenteissa nostettiin myös esiin pitkälle edenneiden merituulivoimahankkeiden ja kaavoituksessa osoitettujen energiantuotantoalueiden huomioiminen merialuesuunnittelussa.

Suomen ja Ruotsin talousvyöhykkeiden rajan läheisyydessä korostettiin maiden merialueiden käytön yhteisvaikutusten huomioimista. Kommenteissa esitettiin, että energiantuotantoalueiden sijoittamista talousvyöhykkeen keskiviivan läheisyyteen tulisi välttää ja energiantuotantoalueiden ja talousvyöhykkeen ulkorajan väliin jättää lähtökohtaisesti noin kolmen meripeninkulman vapaa etäisyys. Tämän nähtiin tukevan myös merenkulun tarvitsemien yhtenäisten liikennöintialueiden säilymistä.

Kommenteissa myös painotettiin, että suunnittelussa olisi tarpeellista huomioida nykyistä paremmin talousvyöhykkeen ja aluevesien välinen raja, sillä alueiden luvituksellisten erojen vuoksi on epätodennäköistä, että merituulivoima sijoittuisi rajan molemmin puolin.

Lisäksi esille tuotiin huomio, että energiantuotantoalueiden tulisi selkeyden vuoksi kattaa kaikki talousvyöhykkeen merituulivoima-alueet. Tämä toteutuu alustavassa suunnitelmaluonnoksessa muuten paitsi Selkämeri itä -alueen osalta.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnitelmassa tunnistetaan energiantuotannon osalta merituulivoiman kehittämiselle potentiaalisia alueita. Potentiaalisia alueita tunnistettaessa on huomioitu muun muassa merenkulun alueet, Natura 2000 -alueet ja muut luontoarvot, maisema-arvot sekä maanpuolustuksen tarpeet. Suunnitelmaratkaisut perustuvat laajaan yhteistyöhön sidosryhmien kanssa.

Merialuesuunnitelma on luonteeltaan yleispiirteinen ja strateginen, minkä vuoksi energiantuotantoalueiden rajaukset voivat poiketa maakunta- ja yleiskaavoissa osoitetuista yksityiskohtaisemmista aluevarauksista ja tunnistetut alueet sijoittuvat pääosin avomerelle ja kauemmas rannikosta. Energiatuotantomerkinnän suunnitteluperiaatteessa sanotaan, että merituulivoimaa kehitettäessä on tärkeää ottaa huomioon kalastus ja muut merelliset elinkeinot, merenkulku, virkistyskäyttö ja matkailu sekä maisema-, luonto- ja kulttuuriarvot sekä maanpuolustus. Lisäksi on huomioitava energiansiirron yhteystarpeet merialueilla sekä kytkentä valtakunnalliseen kantaverkkoon.

Alustavassa merialuesuunnitelmassa on osoitettu maakuntakaavoissa esitetyt merituulivoima-alueet. Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 laadinnassa ei ole voitu huomioida sensitiivisiä lintulajeja koskevaa selvitystä, koska sitä ei ollut vielä tuolloin julkaistu. Vaasan hallinto-oikeus on keskeyttänyt Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 täytäntöönpanon siltä osin kuin kaavassa osoitetaan merituulivoima-alueita. Hallinto-oikeuden lopullinen päätös otetaan huomioon merialuesuunnitelmaluonnoksen laadinnassa.

On myös syytä muistaa, että merialuesuunnittelussa ei ratkaista merituulivoiman lopullista sijoittumista, vaan tunnistetaan merituulivoiman potentiaalisia alueita. Tarkemmat selvitykset, myös linnuston osalta, tehdään yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Energiantuotantoalueiden rajauksia tarkistetaan siten, että energiantuotantoalueiden ja talousvyöhykkeen ulkorajan väliin muodostuu lähtökohtaisesti vähintään noin kolmen meripeninkulman etäisyys. Näin huomioidaan paremmin rajat ylittävän merialuesuunnittelun yhteensovittamisen sekä merenkulun, mukaan lukien talvimerenkulun, tarpeet.

Talousvyöhykkeen ja aluevesien rajan huomioimista luvituksellisesta näkökulmasta tullaan tarkastelemaan suhteessa energiantuotantoalueisiin uudestaan suunnitelmaluonnosvaiheessa.

Samoin suunnitelmaluonnoksessa arvioidaan toteutustapaa koskien talousvyöhykkeellä sijaitsevan Selkämeri itä -merituulivoima-alueen kattavuutta suhteessa energiantuotantomerkintään.

Energiansiirto

Kommenteissa tuotiin myönteisenä asiana esille, että merialuesuunnitelmassa on huomioitu merituulivoiman edellyttämät sähkönsiirtoyhteydet. Lisäksi esille nostettiin tarve kehittää mantereen kantaverkkoa samalla korostaen, että tarvittavat kantaverkon vahvistukset eivät rajoitu pelkästään rannikkoseudulle.

Kommenteissa nostettiin esiin sähkönsiirtoyhteyksien esittämiseen liittyvä epävarmuus, sillä nykyisessä suunnittelun vaiheessa ei vielä voida tietää, mihin tuotettu sähkö lopulta siirretään. Ratkaisut täsmentyvät hankekehityksen edetessä ja riippuvat olennaisesti myös Fingridin kantaverkon kehittämissuunnitelmista ja aikatauluista.

Merialuesuunnitelmassa osoitettujen tarkkojen siirtoreittien sijaan olisi tarkoituksenmukaisempaa osoittaa sähkönsiirron yhteystarpeet ja mahdolliset yhteyssuunnat. Lisäksi usealle hankealueelle yhteiseksi osoitettujen sähkönsiirtoyhteyksien toteuttamiseen liittyy epävarmuuksia, koska hankkeet voivat toteutua eri aikaan ja eri toimijoiden johdolla.

Lisäksi kommenteissa korostettiin, ettei merialuesuunnitelman tulisi olla liian yksityiskohtainen tai ennalta ratkaiseva tilanteissa, joissa merituulivoiman infrastruktuurin mahdolliset sijoittumisalueet limittyvät esimerkiksi kalastusalueiden tai ekologisten yhteyksien kanssa. Näiden

yhteensovittaminen ja vaikutusten tarkempi arviointi tulee tehdä hankekohtaisesti YVA-menettelyissä ja myöhemmissä lupa- ja suunnitteluvaiheissa.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnitelma on strateginen ja yleispiirteinen suunnitelma, eikä siinä esitettyjen energiansiirtoyhteyksien tarkoituksena ole määrittää sähkönsiirron lopullisia reittejä tai ratkaisuja. Energiansiirtomerkinnällä osoitetaan yleispiirteisesti sekä olemassa olevia energiansiirtoyhteyksiä että tulevaisuuden energiansiirron yhteystarpeita. Merkintä voi myös tarkoittaa eri energiamuotoja ja kuvata sekä sähkö- että kaasuverkkoa. Tulevaisuuden yhteystarvetta osoittava merkintä ilmaisee siten ensisijaisesti tarpeen energiantuotantoalueen liittämiseksi energiahuoltoverkostoon, eikä se ota kantaa yhteyden tarkkaan sijaintiin, toteutustapaan tai mantereen liityntäpisteeseen. Näiden ratkaisut täsmentyvät myöhemmässä hankesuunnittelussa ja lupamenettelyissä.

Myös tilanteissa, joissa kahdelle tai useammalle energiantuotantoalueelle on merialuesuunnitelmassa osoitettu yksi yhteystarve, merkintä ei tarkoita, että alueiden energiansiirto tulisi toteuttaa yhtenä yhteisenä siirtoyhteytenä. Yhteystarve voi toteutua useampana erillisenä yhteytenä hankkeiden toteutuksen, aikataulujen ja teknisten ratkaisujen mukaisesti. Mahdollisuuksien mukaan yhteyksien sijoittamista samaan kaapelikäytävään on kuitenkin tarkoituksenmukaista selvittää jatkosuunnittelussa, jotta energiansiirron tilantarvetta ja siitä aiheutuvia vaikutuksia voidaan vähentää.

Kantaverkon vahvistamistarpeet ulottuvat rannikkoalueita laajemmalle. Merialuesuunnitelman esitystapa on skemaattinen, ja sen tarkoituksena on tuoda esille, että suunnitelmassa osoitetut energiantuotantoalueet tulee kytkeä osaksi kansallista ja Euroopan laajuista energiahuoltoverkostoa. Merialuesuunnitelmassa osoitetaan lisäksi yleispiirteisellä tasolla mantereella kulkevia energiansiirtoyhteyksiä, jotka yhdistävät Suomen eri merialueita toisiinsa.

Energiansiirtomerkinnän suunnitteluperiaatteen mukaan energiansiirtoyhteyksiä kehitettäessä on tärkeää ottaa huomioon vaikutukset meriympäristöön ja vedenalaiseen kulttuuriperintöön sekä rannikkovyöhykkeen arvoihin. Energiansiirtoyhteydet tulee sovittaa yhteen rannikkovyöhykkeen muiden alueidenkäyttömuotojen kanssa. Yhteyksien tarkempi sijoittuminen ja yhteensovittaminen muiden toimintojen kanssa ratkaistaan hankesuunnittelussa tarvittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin perusteella.

Suunnittelualueille kohdennetut:

Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri

Kommenteissa korostettiin, että Perämeren vaativien jääolosuhteiden vuoksi energiatuotantoalueen rajauksessa tulee turvata merenkulun ympärivuotiset toimintaedellytykset ja huoltovarmuus. Merenkulun kannalta Hailuodon länsipuolelle esitetty laaja energiantuotantoalue on ongelmallinen, sillä se haittaisi talvimerenkululle tärkeää kulkureittiä sekä sijoittuisi Oulu W -luotsipaikalle sekä Kemin ja Oulun satamia palvelevalle luotsireitille. Energiatuotantoalueen rajauksen tulisi vastata TEM esittämää ”Perämeri pohjoinen” -aluetta, jossa nämä näkökohdat on huomioitu.

Aluevesillä sijaitsevat Seljänsuunmatala itäinen ja Seljänsuunmatala läntinen tulisi rajata vastaamaan varsinaisia hankealueita.

Perämerellä tulisi lisäksi huomioida linnuston päämuuttoreitit ja itämerennorpan esiintymis- ja lisääntymisalueet. Merituulivoiman ja talvimerenkulun jääpeitteeseen kohdistuvien vaikeasti ennakoitavien yhteisvaikutusten vuoksi kommenteissa esitettiin myös varovaisuusperiaatteen noudattamista.

Merialuesuunnitelman tausta-aineistossa mainitaan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti tärkeät lintualueet. Kommenttien mukaan lintualueiden huomiointi on keskeistä yhteensovittaessa meriluonnon monimuotoisuutta ja uusiutuvan energian tuotantoa. Närpiön-Korsnäsin matalikot on maailman tärkeimpiä alueita mustalinnulle ja yksi Euroopan tärkeimmistä alueista pilkkasiivelle. Tästä huolimatta suunnitelmassa on tälle alueelle osittain sijoittuva energiantuotannon aluevaraus.

Korsnäsin ja Edithin merituulivoima-alueet tulisi esittää erillisinä kokonaisuuksina ja huomioida niiden erilliset energiansiirtoyhteydet.

Kommenteissa huomautettiin, että merialuesuunnitelmassa osoitettu energiansiirron yhteystarve Merenkurkun yli Ruotsiin ei ole Fingridin eikä Ruotsin kantaverkkoyhtiön Svenska Kraftnätin kehittämissuunnitelmissa. Aiemmat selvitykset ovat osoittaneet tämän yhteyden vähemmän tehokkaaksi kuin eteläisen Fennoskan-merikaapeliyhteyden ja pohjoisen ilmajohtona toteutetun Aurora-yhteyden.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnitelmaluonnoksessa osoitettuja energiantuotantoalueen rajauksia tarkistetaan siten, että alue rajataan kauppamerenkulun ja luotsauksen tarpeet sekä suunnittelutarkkuus huomioiden vastaamaan TEMin esittämää “Perämeri pohjoinen” -aluetta.

Pohjois-Pohjanmaan aluevesillä sijaitsevat ja maakuntakaavassa esitetyt Seljänsuunmatala itäinen ja Seljänsuunmatala läntinen rajataan meriväylän vuoksi merialuesuunnitelmassa erilleen, mutta yleispiirteisesti esitettynä.

Merialuesuunnitelman alustavassa luonnoksessa osoitettiin ekologiset yhteydet ja merkittävät vedenalaiset luontoarvot. Luonnonsuojelualueet ja muut luontoarvot on otettu huomioon suunnitteluratkaisujen valinnassa ja merialueiden muun käytön osoittamisessa. Tämä menettelytapa on herättänyt huomiota. Luontoarvojen kokonaisuuden käsittelyä ja esittämistapaa merialuesuunnitelmassa tarkastellaan suunnitelmaluonnoksen valmistelun yhteydessä. Valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tärkeät lintualueet kuuluvat luontoarvokokonaisuuteen. Niitä tulee huomioida merituulivoima-alueiden yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja hankekehittämisessä. Sama koskee linnuston päämuuttoreittejä ja itämerennorpan esiintymis- ja lisääntymisalueita.

Merialuesuunnitelmassa osoitetaan energiantuotannon osalta merituulivoiman kehittämiselle potentiaalisia alueita. Merkintä ei tarkoita, että Korsnäsin ja Edithin merituulivoima-alueet olisi yhdistetty yhdeksi alueeksi, vaan että alue kokonaisuudessaan on potentiaalinen merituulivoima-alue.

Energiansiirtomerkinnällä osoitetaan yleispiirteisesti energiansiirron yhteystarpeita, eikä se ota kantaa yhteyden tarkkaan sijaintiin, toteutustapaan tai mantereen liityntäpisteeseen. Myös tilanteissa, joissa kahdelle tai useammalle energiantuotantoalueelle on merialuesuunnitelmassa osoitettu yksi yhteystarve, merkintä ei tarkoita, että alueiden energiansiirto tulisi toteuttaa yhtenä yhteisenä siirtoyhteytenä.

Merenkurkun yhteystarvemerkinnän ajankohtaisuus nostettiin keskusteluun Fingridin kanssa. Perusteita merkinnän poistamiselle ei ilmennyt, sillä kyseessä on yhä pitkän aikavälin kehitysmahdollisuus. Merialuesuunnitelmaluonnoksessa osoitetaan siis energiansiirron yhteystarpeita Ruotsiin sekä Merenkurkun yli että Korsnäsin alueelta.

Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa

Selkämeren keskiosan kahden energiantuotantoalueen välistä kulkee pohjois-eteläsuuntainen pääliikennöintireitti. Kommenttien mukaan merituulivoima-alueiden sijoittaminen reitin molemmin puolin kaventaisi navigointitilaa ja heikentäisi merenkulun turvallisuutta. Mikäli alueelle osoitetaan kaksi energiantuotantoaluetta, niiden välistä etäisyyttä tulisi kasvattaa vähintään kahdella meripeninkulmalla tai alueet sijoittaa siten, etteivät ne ole pääliikennöintireitin vastakkaisilla puolilla samalla kohdalla.

Kommenttien mukaan alustavassa merialuesuunnitelmaluonnoksessa esitetty pitkän aikavälin selvitysalue ei sovellu energiantuotantoon. Alueella on merkittäviä luontoarvoja, se on vilkkaasti liikennöity ja tärkeä maanpuolustuksen ja turvallisuuden kannalta. Kommenteissa esitettiin alueen poistamista merialuesuunnitelmaluonnoksesta.

Lisäksi kommentoitiin, että pitkän aikavälin selvitysalueelta tulevan energiansiirtoyhteyden osoittaminen on haastavaa, koska linjaus menisi Saaristomeren kansallispuistojen läpi ja sijoittuisi luontoarvoiltaan merkittävälle alueelle.

Palautteen huomiointi

Selkämeren keskiosan energiantuotantoalueiden rajauksia tarkistetaan siten, että alueiden välistä etäisyyttä kasvatetaan noin kahdella meripeninkulmalla. Muutoksella turvataan paremmin alueiden väliin sijoittuvan pohjois-eteläsuuntaisen pääliikennöintireitin toimivuus, navigointitila sekä merenkulun turvallisuus.

Energiantuotannon pitkän aikavälin selvitysalue Ahvenanmaan eteläpuolella poistetaan merialuesuunnitelmaluonnoksesta. Samalla poistetaan energiansiirtoyhteys kyseiseltä alueelta mantereelle.

Suomenlahti

Palautteessa todettiin, että Suomen ja Viron välinen suunniteltu sähkönsiirtoyhteys Estlink 3 olisi hyvä merkitä yhteytenä kartalle, vaikka reittilinjausta ei olekaan vielä valittu. Toivottiin myös, että selkeyden vuoksi suunnitelmakartan energiansiirtomerkinnöissä tulisi erottaa olemassa olevat yhteydet suunnitteilla olevista.

Palautteen huomiointi

Suomenlahden merialueella esitetään energiansiirtoyhteyksistä jatkossakin kaksi yleispiirteistä yhteyttä. Tarkkoja putki- ja kaapeliyhteyksiä ei turvallisuusnäkökulmasta osoiteta suunnitelmakartalla. Kaksi katkoviivaa kuvaavat viittä eri yhteyttä: nykyiset Estlink 1, 2 ja Balticconnector sekä suunnitellut yhteydet Estlink 3 ja vedyn siirron yhteystarve Euroopan markkinoille.

Viivat kuvaavat yhteyksien lähtöpisteitä, itäinen yhteys Kilpilahdesta ja läntinen yhteys Inkoosta/läntiseltä Uudeltamaalta. Merkintäkortissa ja suunnitelmateksteissä tullaan avaamaan ratkaisua lisää ja selkeyttämään jakoa olemassa oleviin ja suunniteltuihin. Jatkossa merialuesuunnitelman karttapalvelu tulee tuomaan myös tukea kartan tulkintaan, kun karttamerkintöjä klikkaamalla saa esiin kohteen nimen ja tarkemman kuvauksen.

4.4. Meriliikenne ml. satamat

Meriliikennettä koskevissa kommenteissa korostettiin, että merialuesuunnittelussa tulee turvata kauppamerenkulun, saaristoliikenteen ja satamien nykyiset ja tulevat toimintaedellytykset sekä liikennejärjestelmän toimivuus. Valtion meriväylät, niiden kehittämismahdollisuudet ja riittävä navigointitila on säilytettävä.

Lisäksi kommenteissa nostettiin esiin, että liikenteelle osoitettuihin alueisiin voi liittyä luonnonympäristön arvoja, jotka voivat rajoittaa niiden toteuttamista ja edellyttävät tapauskohtaista arviointia. Merialuesuunnittelussa tulee kommenttien perusteella huomioida myös varautuminen öljy- ja kemikaalivahinkoihin. Lisäksi esitettiin, että suunnitelmassa on tarpeen huomioida EU:n uusi satamastrategia osana satamien ja meriliikenteen tulevaisuuden toimintaympäristöä.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnittelussa merenkulun alueina tunnistetaan merkittäviä liikennöityjä alueita.

Merenkulun alueina osoitetaan pääasiassa kauppamerenkulun 1. luokan väylät ja muut paljon liikennöidyt merialueet. Merenkulun alueet on muodostettu siten, että ne seuraavat toteutuneita liikennevirtoja ja erityisesti niiden tiheimpiä ja vakiintuneimpia kulkusuuntia. Meriliikenteen alueet tunnistavat liikennevirtojen keskeisimmät pääsuunnat sekä solmukohdat. Meriliikenteen alueet eivät kuvaa yksittäisiä reittejä tai väyliä, vaan laajempia toiminnallisia vyöhykkeitä. Merialuesuunnitelman tausta-aineistoissa esitetään kauppamerenkulun 1. ja 2. luokan väylät.

Merenkulun alueen suunnitteluperiaatteen mukaan merenkulun alueita kehitettäessä on tärkeää ottaa huomioon merenkulun ja merilogistiikan tulevaisuuden tarpeet sekä meriturvallisuuden edellytykset.

Öljy- ja kemikaalivahinkoihin varautuminen ei suoranaisesti kuulu merialuesuunnitteluun.

EU:n uusi satamastrategia huomioidaan jatkosuunnittelussa.

Talvimerenkulku

Kommenteissa tuotiin esille, että meriliikenne ei talviolosuhteissa rajoitu avovesikaudella käytettyihin tavanomaisiin reitteihin tai väylien välittömään läheisyyteen. Jäänmurtajat avustavat kauppa-aluksia satamiin ja satamista kulloisenkin jäätilanteen mukaan. Avustusreitit määräytyvät muun muassa jääkentän rakenteen, ahtojään, tuulen ja jäämassojen liikkeiden perusteella. Tämän vuoksi kommenteissa korostettiin, että turvallinen ja tehokas talvimerenkulku edellyttää riittävän laajoja, yhtenäisiä ja vaihtoehtoisia liikennöintialueita.

Palautteen huomiointi

Talvimerenkulun erityisvaatimukset on tunnistettu merialuesuunnittelussa erityisesti suhteessa merituulivoima-alueisiin. Merialuesuunnittelussa talvimerenkulun erityisalueina tunnistetaan alueita, joilla on korostunut merkitys meriliikenteen reittien vaihtoehtoisuuden kannalta erityisesti talviolosuhteissa.

Talvimerenkulun erityisalue -merkinnällä osoitetaan yleispiirteisesti alueita, jotka voivat toimia vaihtoehtoisina kulkureitteinä vaihtelevissa talvisissa sää- ja jääolosuhteissa. Talvimerenkulun kannalta tärkeät alueet perustuvat Traficomin selvityksessä (13/2025) tunnistettuihin meriliikenteen vaihtoehtoisiin reitteihin (redundant routes).

Talvimerenkulun erityisalueen suunnitteluperiaatteen mukaan alueilla on tärkeää turvata riittävä navigointitila meriliikenteelle vaihtelevissa talvisissa sää- ja jääolosuhteissa. Erityisesti talvimerenkulun osalta yhteensovitettavana teemana on merituulivoima.

Suunnittelualueille kohdennetut:

Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri

Kommenteissa nostettiin esille, että Perämerellä ympärivuotisen merenkulun edellyttämä joustavuus on huomioitava, sillä jäänmurtajien avustusreitit vaihtelevat jää- ja sääolosuhteiden mukaan. Erityisesti Perämeren pääliikennöintialueen sekä Raahe–Oulu–Kemi-rannikkoväylän välillä ja Suomen ja Ruotsin talousvyöhykkeiden rajavyöhykkeellä tulee kommenttien mukaan säilyttää riittävästi vapaata toimintatilaa turvallisen ja sujuvan liikenteen varmistamiseksi.

Kommenteissa pidettiin alustavassa merialuesuunnitelmaluonnoksessa esitettyä talvimerenkulun erityisalue -merkintää merkityksellisenä paitsi merenkulun myös huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Merkintää esitetään käytettäväksi myös TEM:n suunnitteleman talousvyöhykkeen potentiaalisen ”Perämeri pohjoinen” -merituulivoima-alueen pohjoispuolella osoittamaan talvimerenkululle tärkeää itä–länsisuuntaista kulkuyhteyttä Perämeren pääliikennöintialueen ja Raahe–Oulu–Kemi-rannikkoväylän välillä.

Alustavassa merialuesuunnitelmaluonnoksessa on osoitettu merenkulun alue Pyhäjoen Hanhikiveltä pohjoiseen kohti Raahen satamaan johtavaa väylää. Kyseinen merenkulun alue tulee ennemmin osoittaa avomerelle kauppamerenkulun väylältä länsi-itäsuunnassa lähimmän merituulivoimaloille varatun alueen eteläpuolelta kohti Hanhikiveä.

Palautteissa tuotiin esille, että Vaasan, Pietarsaaren ja Kristiinankaupungin satamien tulisi päästä osaksi TEN-T –kattavaa verkkoa.

Palautteen huomiointi

Perämerellä ympärivuotisen merenkulun edellyttämä joustavuus on tunnistettu merialuesuunnitelmassa. Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren suunnittelualueen ominaispiirteenä ja painopisteenä mainitaan jääolosuhteet talvella. Mainitaan myös, että jääolosuhteet voivat edellyttää pääreiteistä poikkeavia kulkureittejä, minkä vuoksi riittävä navigointitila ja reittien vaihtoehtoisuus ovat keskeisiä meriturvallisuuden kannalta. Merialuesuunnitelmassa säilytetään riittävästi vapaata toimintatilaa turvallisen ja sujuvan liikenteen varmistamiseksi.

Selvitetään talvimerenkulun erityisalue-merkinnän laajentamisen mahdollisuutta.

Alustavassa merialuesuunnitelmassa Hanhikiven satamaan osoitettu merenkulun alue Raahen väylän sijaan osoitetaan avomereltä kauppamerenkulun väylältä, lähimmän merituulivoimaloille varatun alueen eteläpuolelta.

Voimassa olevassa merialuesuunnitelmassa ja nyt kommenttikierroksella olleessa merialuesuunnitelman alustavassa suunnitelmaluonnoksessa TEN-T-satamina kartalla on esitetty vain nykyiset TEN-T-asetuksen (2024) mukaiset ydinverkon ja kattavan verkon satamat. Palautteessa ja muissa keskusteluissa on noussut esiin huomioida suunnitelmassa satamat, joilla on tavoitteena TEN-T-status. Saadun palautteen pohjalta tullaan harkitsemaan esitys- ja merkitsemistapojen vaihtoehtoja myös näille satamille.

Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa

Kommenteissa nostetiin esille, että Selkämerelle kohdistuu erityisen suuri merituulivoiman kehittämispaine ja siten turvallisuutta tukeville suunnitteluratkaisuille nähdään tämän vuoksi tarvetta myös Selkämerellä.

Palautteen huomiointi

Alustavassa suunnitelmaluonnoksessa suunnitelmakartalla esitettiin varautumisen liikennekäytävät, joilla tavoitellaan Pohjoismaiden välisten kriittisten liikenneyhteyksien turvaamista kaikissa olosuhteissa. Ne perustuvat Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisemaan pohjoismaisen varautumisen liikennejärjestelmästrategiaan (2026). Suunnitelmaratkaisua tullaan täydentämään osoittamalla laajemmin selvityksen mukaiset yhteystarpeet.

Talvimerenkulun osalta Selkämerelle ei osoiteta sopivien lähtötietojen puutteen vuoksi kartallista ratkaisua, mutta teeman osalta tullaan täydentämään suunnitelmatekstejä.

Suomenlahti

Palautteessa korostui Suomenlahdella meriliikenteen turvallisuus. Palautteessa nähtiin tärkeänä, että Suomenlahden erityinen asema turvallisuusnäkökulmasta otetaan huomioon ja että yhteistä tilannekuvaa rakennetaan modernia teknologiaa hyödyntäen. Muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa olemassa olevaa lainsäädäntöä olisi tärkeä hyödyntää täysimääräisesti, ja nykyisen lainsäädännön ollessa riittämätön tulisi ajaa selkeämpien ja tiukempien lakien käyttöönottoa.

Palautteessa kiinnitettiin huomiota myös talvimerenkulkuun ja jäänmurron palvelutasoon, joka ei noussut esiin yhtä vahvasti kuin muiden alueiden suunnitelmissa. Jääolosuhteilla ja jäänmurtokapasiteetilla on merkitystä Suomenlahdella erityisesti ankarina jäätalvina sen erityispiirteiden, kuten rannikon rikkonaisuuden, mataluuden, vilkkaan meriliikenteen ja turvallisuustilanteen vuoksi.

Satamat nähtiin huomioidun hyvin. Kiitettävänä pidettiin TEN-T-verkon selkeää osoittamista sekä satamien monikäyttöisyyden ilmentämistä. Myös toimivien takamaayhteyksien ja häiriönsietokykyisen logistiikan esiin nostamista pidettiin hyvänä.

Palautteessa tuotiin esille, että Loviisan satamalla on kehittämishankkeiden myötä tavoitteena päästä osaksi TEN-T-kattavaa verkkoa.

Lisäksi palautteessa ehdotettiin harkittavaksi, että Vuosaaren sataman laajennuksen kannalta keskeinen Telakan väylä osoitettaisiin merenkulun alue -merkinnän osana, kuten Uudenmaan VISIO-kaavan luonnoksessa on tehty.

Meriteollisuuden osalta palautteessa pidettiin tärkeänä, että meriklusteriin kuuluvat toiminnot tulkitaan mahdollisimman laajasti, jotta alan kansainvälistä menestystä voidaan tukea. Todettiin myös, että meriteollisuus sisältyy Suomenlahden suunnitelmassa satamamerkintöihin ja jää tämän vuoksi suunnitelmakartalla vähäiseen rooliin suhteessa sen kansalliseen merkittävyyteen.

Palautteen huomiointi

Alustavassa suunnitelmaluonnoksessa suunnitelmakartalla esitettiin varautumisen liikennekäytävät, joilla tavoitellaan Pohjoismaiden välisten kriittisten liikenneyhteyksien turvaamista kaikissa olosuhteissa. Ne perustuvat Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisemaan pohjoismaisen varautumisen liikennejärjestelmästrategiaan (2026). Suunnitelmaratkaisua tullaan täydentämään osoittamalla laajemmin selvityksen mukaiset yhteystarpeet, ml. yhteys myös

läntiseltä Uudeltamaalta. Suomenlahden yli etelään on osoitettu toiminnallinen yhteys, johon liittyy myös varautumiseen ja huoltovarmuuteen liittyviä näkökulmia. Lainsäädännöllisiä ja teknisiä yksityiskohtia ei voida ratkaista merialuesuunnittelun tasolla, vaan ne kuuluvat myöhempiin suunnittelu- ja lupavaiheisiin.

Talvimerenkulun osalta Suomenlahdelle ei osoiteta kartallista ratkaisua. Suomenlahdella ylläpidettäviä väyliä on kattavasti käytännössä koko merialueella ja jäänmurron tilanne on erilainen pohjoisiin alueisiin verrattuna. Suomenlahdelle ei myöskään ole käytössä sopivia lähtötietoja alueiden osoittamiseksi kartalle. Teeman osalta tullaan täydentämään suunnitelmatekstejä.

Voimassa olevassa merialuesuunnitelmassa ja nyt kommenttikierroksella olleessa merialuesuunnitelman alustavassa suunnitelmaluonnoksessa TEN-T-satamina kartalla on esitetty vain nykyiset TEN-T-asetuksen (2024) mukaiset ydinverkon ja kattavan verkon satamat. Palautteessa ja muissa keskusteluissa on noussut esiin huomioida suunnitelmassa satamat, joilla on tavoitteena TEN-T-status. Saadun palautteen pohjalta tullaan harkitsemaan esitys- ja merkitsemistapojen vaihtoehtoja myös näille satamille.

4.5. Meriteollisuus

Meriteollisuuden osalta saatiin palautetta ainoastaan Suomenlahden suunnitelmaan liittyen. Palautteessa pidettiin tärkeänä, että meriklusteriin kuuluvat toiminnot tulkitaan mahdollisimman laajasti, jotta alan kansainvälistä menestystä voidaan tukea. Todettiin myös, että meriteollisuus sisältyy Suomenlahden suunnitelmassa satamamerkintöihin ja jää tämän vuoksi suunnitelmakartalla vähäiseen rooliin suhteessa sen kansalliseen merkittävyyteen.

Palautteen huomiointi

Meriteollisuutta käsitellään Suomenlahdella satamien lisäksi vain tekstiosioissa. Toiminta Suomenlahdella ja Uudellamaalla keskittyy vahvasti satamien yhteyteen, joten on sopivaa yhdistää toiminnot saman merkinnän alle. Muiden meriteollisuuteen liittyvien toimintojen osoittaminen kartalla ei ole merialuesuunnitelman mittakaavassa tarkoituksenmukaista.

Suunnitelmaratkaisua päivitettäessä satamien merkintäkorttia ja suunnitelmatekstejä täydennetään kattamaan toimiala mahdollisimman laajasti sekä korostamaan satamaliitännäistä meriteollisuutta.

4.6. Erityisalueet

Kommenteissa nostettiin esiin, että ydinvoimaloille, hukkalämpö-, harjoitus- ja testialueille on varattu suuria merialueita.

Tätä pidettiin toisaalta hyvänä ratkaisuna, mikäli luontoarvot huomioidaan riittävästi ja aiheutunut hukkalämpö otetaan talteen mahdollisimman hyvin.

Pyhäjoen Hanhikiven ydinvoimalan osalta merkinnän laaja-alaisuus nostettiin esiin ja toivottiin laajalle merkintätavalle perusteluita tai merkinnän rajaamista pienemmäksi.

Kommenteissa nostettiin myös esiin, että hukkalämmön ja lämpimän jäteveden päästäminen Suomenlahteen on vesistön tilaa heikentävää toimintaa. Merialuesuunnitelmassa tulisi olla tavoitteena, ettei teollisuuden synnyttämää vesistöjen lämmitystä lisätä ja nykytilastakin tulisi

voida vähentää. Datakeskuksiin ja vety-/metaanilaitoksiin tulisi erikseen kohdistaa vaatimukset lämmön talteenotosta ja jäähdytyskeinoista.

Palautteen huomiointi

Erityisalueen merkinnällä halutaan nostaa suunnitelmassa esiin alueita, joilla on tunnistettu erityisiä ja muista poikkeavia mereen kytkeytyviä toimintoja sekä muiden toimintojen kanssa yhteensovitettavia tai muita toimintoja rajoittavia tekijöitä. Erityisalueita voivat olla esimerkiksi voimalat, datakeskukset ja automaatioalusten testausalueet. Puolustusvoimien alueisiin liittyvät merkinnät siirretään pois erityisalueista ja ne esitetään suunnitelmaluonnoksen taustaaineistoissa.

Merialuesuunnitelma ei aseta suoraan rajoituksia alueidenkäytölle, mutta alueita kehitettäessä on tärkeää ottaa huomioon erityistoimintojen asettamat rajoitukset muille toiminnoille. Alueilla voi olla myös merkittäviä potentiaaleja liittyen alueiden monikäyttöön ja syntyvän hukkalämmön hyötykäyttöön, jotka on hyvä selvittää alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Ydinvoimaloita koskevia merkintöjä tullaan yhdenmukaistamaan kaikilla suunnittelualueilla koskemaan myös ydinvoimaloiden suojavyöhykkeet. Merkintä osoitetaan suunnitelmassa ydinvoimaloiden osalta myös suojavyöhykkeen kattavaksi, sillä koko suojavyöhykkeen alueelle voi kohdistua toimintaa rajoittavia säännöksiä.

Erityisalueita koskeva merkintäkortti ja suunnitelmatekstit tullaan päivittämään osana suunnitelmaluonnoksen valmistelua ja merkintää koskevia perusteluja tullaan tarkentamaan.

4.7. Kaivannaiset

Kaivannaisia koskevassa palautteessa mielipiteet jakautuivat. Osassa kommenteista nähtiin tärkeänä, ettei kaivannaisia tai merihiekkaa nosteta Itämeren pohjasta merkittäviin ympäristövaikutuksiin viitaten. Myös monet muut merialueen käyttömuodot ovat ristiriidassa merikaivannaisten oton kanssa.

Toisaalta nähtiin tärkeänä, että merenpohjan hiekka- ja soravarantojen hyödyntämismahdollisuudet turvattaisiin myös tulevaisuudessa. Kiviainesvarantoja on käytetty Suomessa satamarakentamiseen ja tälle on tarvetta jatkossakin. Lisäksi merituulivoimarakentamisessa merenpohjan kiviaineksen hyödyntäminen voi tuoda kustannussäästöjä.

Palautteessa muistutettiin myös ensimmäisen kierroksen jälkeen valmistuneista kaivannaisia koskevista uusista aineistoista ja päivittyneistä tiedoista, jotka on osin tehty merialuesuunnitteluprosessin yhteydessä. Kaivannaisten nykytilasta ja kehittämispotentiaalista on tuotettu tietoa TIKEMERI-hankkeessa, MeriTV-hankkeessa sekä merialuesuunnittelun ja merellisten sektoreiden aluetaloudellisten vaikutusten selvityksessä. Lisäksi viitattiin ympäristöministeriön raporttiin merihiekan ja merenalaisten mineraalivarantojen kestävästä käytöstä.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnitelmassa ei tunnisteta kaivannaisten potentiaaleja suunnitelmakartalla. Ottaen huomioon kaivannaistoimintojen merkittävät ympäristövaikutukset, tietopohja potentiaalisten alueiden osoittamiselle ei ole vielä riittävä. Toimialaan liittyvät uudet tiedot tullaan päivittämään

suunnitelmateksteihin. Lisäksi kaivannaisten osalta tullaan päivittämään merialuesuunnitelman vyöhykkeitä koskevat merkintäkortit.

4.8. Sininen bioteknologia

Sinisen bioteknologian osalta kommentoitiin toimialan soveltamisen olevan haastavaa Suomen merialueilla, erityisesti merialueiden talviolosuhteiden vuoksi. Niinpä käytännön toteutuksen arvioitiin jäävän melko pienimuotoiseksi.

Lisäksi esille nostettiin, että suunnitelma ei hyödynnä riittävästi olemassa olevia selvityksiä ja strategioita, joiden perusteella erityisesti leväpohjaisessa tuotannossa nähdään kehittämispotentiaalia.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnittelussa sininen bioteknologia nähdään yhtenä mahdollisena kestävän sinisen talouden kehityssuuntana tulevaisuudessa, vaikka toimialan tuleva laajuus ja merkitys Suomen merialueilla sisältävät epävarmuuksia. Suunnitelman jatkovalmistelussa pyritään hyödyntämään teeman ajantasaiset selvitykset ja strategiat. Merialuesuunnitelman strategisen luonteen mukaisesti tavoitteena on tunnistaa toimialan kehittämispotentiaalia yleispiirteisellä tasolla, vaikka se ei suoraan näy suunnitelman kartallisessa osuudessa.

4.9. Matkailu ja virkistys

Saaduissa kommenteissa tuotiin esiin, että matkailun ja virkistyksen osalta olisi tarpeen huomioida nykyistä paremmin vaikutukset luontoon. Suurimuotoinen matkailu ja virkistys eivät aina sovi yhteen luontoarvojen kanssa.

Vapaa-ajan veneilyn osalta kommenteissa esitettiin, että matkailu- ja virkistysyhteydet Ruotsiin ja Viroon tulisi huomioida merialuesuunnittelussa. Merialuesuunnitelmaan ehdotettiin osoitettavaksi yhteyksiä Merenkurkun yli, Hangosta Ruotsiin ja Viroon sekä Helsingin alueelta Viroon.

Kommenteissa nostettiin esiin myös yksityinen maan- ja vesienomistus matkailu- ja virkistysalueiden suunnittelussa sekä se, ettei omistajilla ole velvollisuutta luovuttaa alueitaan virkistyskäyttöön ilman korvausta. Lisäksi esitettiin, että vierailijoita tulisi ensisijaisesti ohjata olemassa oleviin kansallispuistoihin.

Metsästyksen osalta kommenteissa huomautettiin, ettei merialueilla tapahtuva metsästys rajoitu ainoastaan rannikkoon ja saaristoon, vaan myös ulompana sijaitsevat yleiset vesialueet ovat metsästyksen kannalta merkittäviä ja ne tulisi huomioida merialuesuunnittelussa. Yleisten vesialueiden metsästysoikeus tarjoaa metsästysmahdollisuuksia myös metsästysseuroihin kuulumattomille ja on erityisen tärkeä hylkeenmetsästyksessä, sillä suuri osa saaliista saadaan ulkomeren yleisiltä vesialueilta.

Lisäksi kommenteissa todettiin, että Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren osalta vapaa-ajankalastus ja metsästys mainitaan osana merialueen virkistyskäyttöä. Kommenttien mukaan sama huomio tulisi ulottaa myös Saaristomeren ja eteläisen Selkämeren sekä Suomenlahden suunnittelualueisiin.

Palautteen huomiointi

Matkailu- ja virkistysmerkinnän suunnitteluperiaatteen mukaan matkailu- ja virkistystoimintoja suunniteltaessa ja kehitettäessä on tärkeää huomioida, että luontoarvot kytkeytyvät usein matkailuun ja virkistykseen. Luonnonmaisemat ja luonnonrauha-alueet ovat tärkeitä matkailun vetovoimatekijöitä. Matkailun ja virkistyksen kehittämisessä on tärkeää huomioida toiminnan ekologinen kestävyys. Meriympäristön hyvä tila edistää matkailun ja virkistyksen toimintaedellytyksiä.

Alustavassa merialuesuunnitelmaluonnoksessa on osoitettu toiminnalliset yhteydet sekä Merenkurkun yli Vaasasta Uumajaan että Suomenlahden yli. Tähän toiminnalliseen yhteyteen sisältyy myös matkailu ja virkistys, eli myös vapaa-ajan veneily.

Merialuesuunnitelma on yleispiirteinen ja strateginen suunnitelma. Siinä tunnistetaan matkailun ja virkistyksen kannalta merkittäviä ja potentiaalisia aluekokonaisuuksia ottamatta kantaa maa- ja vesialueiden omistukseen. Matkailu- ja virkistysmerkinnän suunnitteluperiaatteen mukaan toimintojen kehittämisessä on tärkeää huomioida myös alueen asukkaat ja sosiaalinen kestävyys. Alueiden toteuttaminen edellyttää yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

Yleiset vesialueet ovat hyvin laajoja, eikä niitä ole tarkoituksenmukaista esittää merialuesuunnitelmassa matkailu- ja virkistysalueina. Ne voisivat olla esillä tausta-aineistoissa ja kirjallisessa osiossa.

Matkailun ja virkistyksen merkintäkorttia täydennetään siten, että vapaa-ajankalastus ja metsästys mainitaan osana merialueen virkistyskäyttöä myös Saaristomeren ja eteläisen Selkämeren sekä Suomenlahden alueilla.

4.10. Kulttuuriperintö

Kulttuuriarvoja, maisemaa ja kulttuuriperintöä koskevassa palautteessa suhtauduttiin alustavaan suunnitelmaluonnokseen pääosin myönteisesti. Palautteessa pidettiin hyvänä, että kaikkia suunnittelualueita ja merellisiä vyöhykkeitä koskevissa suunnitteluratkaisuissa on huomioitu kulttuuriarvojen säilyttäminen, avoimien merinäköalojen ja maisemallisten arvojen säilyminen sekä riittävä rakentamattomien luonnontilaisten rantojen turvaaminen. Hyvänä nähtiin myös, että kaikkien alueiden osalta on mainittu vedenalainen kulttuuriperintö ja kulttuurimaisema. Myös alueellisissa kehityskuvissa nähtiin arvot hyvin huomioiduiksi.

Kulttuuriarvot-merkinnän suunnitteluperiaatteeseen esitettiin muutosehdotus: tekstilisäyksellä voitaisiin korostaa alueiden ominaispiirteiden säilymistä, alueiden saavutettavuutta ja merellisten elinkeinojen edistämistä.

Palautteessa pidettiin hyvänä, että matkailun ja virkistyskäytön aluekokonaisuudet tunnistetaan kulttuuristen ekosysteemipalveluiden tihentyminä ja että merialuesuunnittelussa tunnistetaan hiljaisia alueita.

Nähtiin myös, että omaleimaisten rannikko- ja saaristokulttuurien tunnistamista tulisi jatkaa. Palautteessa tuotiin esille, että maa- ja metsätalousministeriön Museovirastolta tilaama uusi saaristoalueiden kulttuuriperintöä käsittelevä selvitys on valmistunut.

Palautteen huomiointi

Kulttuuriarvot-merkinnällä kuvataan merialuesuunnitelmassa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriarvojen tihentymiä, jotka sisältävät muun muassa

valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, merellisiä valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja valtakunnallisesti merkittäviä arkeologisia kohteita. Lisäksi tihentymiin sisältyy, vedenalaisia kulttuurimaisemia ja arvokohteita sekä muita merelliseen kulttuuriperintöön liittyviä kokonaisuuksia.

Uutta selvitysaineistoa voidaan hyödyntää esimerkiksi osana alueellisten tilannekuvien päivitystyötä. Kulttuuriperintöteeman osalta merkintäkortti- ja suunnitteluratkaisutekstit tullaan päivittämään osana suunnitelmaluonnoksen valmistelua huomioiden saadut kommentit.

Suunnittelualueille kohdennetut:

Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri

Kommenteissa korostettiin merellisen kulttuuriperinnön tasapuolisempaa ja tarkempaa huomioimista. Nykyisestä aineistosta puuttuu useita merkittäviä kulttuuriympäristöjä, ja kohteiden rajaukset ovat paikoin liian yleispiirteisiä suhteessa saatavilla olevaan paikkatietoon. Suunnitelmassa tulisi huomioida kattavammin esimerkiksi Oulun rannikon kulttuuriympäristöt, Tornionjoen lippokalastukseen liittyvä elävä kulttuuriperintö sekä kulttuuriarvojen jatkuminen Tornionjoen varrella. Lisäksi huomautettiin, ettei Hailuoto ole Perämeren pohjoisosien ainoa asuttu saari, vaan asuttuja saaria on useita sekä Suomen että Ruotsin puolella.

Palautteen huomiointi

Kulttuuriarvot-merkinnällä osoitetaan merkittäviä kulttuuriarvojen tihentymiä. Merialuesuunnitelman merkinnät ovat esitystavaltaan yleispiirteisiä. Kulttuuriarvot-teemaan liittyvät, tarkat paikkatiedot löytyvät karttapalvelun tausta-aineistoista. Suunnitelman merkintöjen ja paikkatietojen suhde sekä kommentin ehdottamat toimet tarkistetaan suunnitelmaluonnoksen laatimisen yhteydessä.

Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa

Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan kulttuuriperintöä koskevassa palautteessa tuotiin esille kolme kokonaisuutta. Saaristomeren kulttuuriperintöä tulisi tarkastella nykyistä enemmän rajat ylittävänä kokonaisuutena Ahvenanmaan ja Ruotsin suuntaan. Vedenalainen kulttuuriperintö ja historialliset kulttuurimaisemat saivat kiitosta, mutta niiden alueellisia yhteyksiä toivottiin kuvatun laajemmin. Aineettomaan kulttuuriperintöön liittyvä ruotsinkielinen saaristokulttuuri nähtiin tärkeänä osana alueen identiteettiä.

Palautteen huomiointi

Yhteyksiä Ahvenanmaan ja Ruotsin suuntaan sekä saaristokulttuuria voidaan tarkastella ja täydentää myös Saaristomerellä sijaitsevaan saaristomerkintään liittyen.

4.11. Yksityisomistajuus, paikallisyhteisöt ja saaristo

Palautteen ydinviesti oli, että merialuesuunnittelussa tulisi nykyistä selkeämmin tunnistaa yksityinen maa- ja vesialueomistus, perustuslaillinen omaisuudensuoja, saariston vakituinen asutus ja paikallisyhteisöt aktiivisina toimijoina, eikä tarkastella merialueita vain luonnonsuojelun, matkailun, energiantuotannon tai muun sektorikohtaisen käytön näkökulmasta.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnittelussa tunnistetaan, että Suomen rannikko- ja saaristoalueilla on merkittävästi yksityisessä ja yhteisessä omistuksessa olevia maa- ja vesialueita. Suunnitelma on kuitenkin strateginen ja yleispiirteinen kehittämis- ja yhteensovittamisasiakirja, jossa tarkastellaan merialueiden pitkän aikavälin käyttöä laajalla alueellisella tasolla. Tämän vuoksi suunnittelussa ei käsitellä yksittäisiä kiinteistöjä tai maanomistusta.

Merialuesuunnitelmalla ei ole suoria oikeusvaikutuksia eikä se muuta alueiden omistus- tai käyttöoikeuksia. Alueiden käyttöä koskevat ratkaisut tehdään myöhemmissä, lakisääteisissä ja oikeusvaikutteisissa kaavoituksen, suunnittelun, luvituksen tai muun päätöksenteon prosesseissa, joissa maanomistus, omaisuudensuoja, osallistumisoikeudet sekä vaikutusten arviointi otetaan huomioon kyseistä menettelyä koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Merialuesuunnittelussa pyritään huomioimaan merialueiden käyttäjien ja sidosryhmien näkökulmia mahdollisimman laajasti. Suunnitelmassa tarkastellaan myös saariston ja rannikkoalueiden yhteisöjen merkitystä osana merialueiden kestävää käyttöä ja kehittämistä, mutta suunnitelman yleispiirteisestä luonteesta johtuen yksittäisiä paikallisyhteisöjä tai maanomistajaryhmiä ei ole mahdollista kuvata tarkasti erikseen.

5. Kommentit vaikutustenarviointisuunnitelmaan

Vaikutustenarviointisuunnitelmaa kommentoitiin yhteensä 12 kertaa. Palautteessa toivottiin vaikutusten arvioinnilta kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa merituulivoiman vaikutukset meriympäristöön, vaikutukset saaristo- ja rannikkoyhteisöihin, paikallisiin asukkaisiin ja kulttuuriperintöön huomioitaisiin kattavasti. Lisäksi toivottiin rajat ylittävien vaikutusten huomioimista sekä systeemisten vaikutusten arviointia. Kommenteissa tuotiin esille, että vaikutusten arvioinnin tulee pohjautua uusimpaan tietoon meriympäristöstä.

Palautteen huomiointi

Merialuesuunnitelman vaikutustenarviointi toteutetaan konsultin toimesta syksystä 2026 alkaen ja se valmistuu kevään 2027 aikana. Kommenttikierroksen aikana vastaanotettu palaute viedään konsultin tietoon ja se huomioidaan mahdollisuuksien mukaan vaikutustenarviointiprosessissa.